

HIND 5 SENTI

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Õpilasteleht

Tänast lehte 12 lehekülge

Toimetuse ja talituse:

TARTUS, Promenadi 2. Ö/k. „Kooli-
vara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“.
Posti jooksev arve nr. 2188.
Tellimiste ja kuulutuste tariifid vii-
masel leheküljel.

NR. 8

12. DETSEMBER 1934

III AASTAK.

K. Both.

Kui suured olid väikesed.

Aeg.

*Kui kaevu taha peitsid end
ja kaasa mängis sinu vend,
siis olime me lapsed.*

*Kui tantsu löi su noorem vend,
mu rüpes keerutlesid end,
siis olime me noored.*

*Nüüd töömees on su noorem vend,
sa lastel' pühendanud end.
Nüüd inimesed meie.*

Charles Darwin teeb tähelepanekuid põlvnemise õpetuse kohta.

Suures Napoleonis ilmnes juba varakult sõjapääliku kalduvusi.

HINNATA KAASANDENA

saavad kõik „Õpilasteleht“ aastatellijad järgm. numbriga (nr. 9/10) noore helikunstniku Enn Võrgu kolm järgmist laulu nootide ja sõnadega:

- 1) Isamaale.
- 2) Mu isamaa on minu arm.
- 3) Pilamine.

PREEMIADE JAGAMINE.

Laupäeval, 15. skp. kell 5 öht. toimub „Õpilasteleht“ aastatellijaile preemiade jagamine toimetuse ruumes. Jagamise juure on kutsutud Tartu keska- ja algkoolide õpilaste esindajad. Juba järgmises „Õpilastelehtes“ võime tuua õnnelikkude võitjate nimed. Preemiade saajaile saadetakse asjad ka peatselt koju kätte ja mõnigi tunneb kahekordset jõulurõõmu sellest, et on hakanud „Õpilasteleht“ tellijaks.

INIMLIK. Väljas oli parajasti esimene kõva pakane. Õpetajanna pidas oma kohuseks hoiatada õpilasi enne tunni lõppu.

Ta algas pldulikult: „Te peate olema väga ettevaatlikud, et te ei külmetuks. Mul oli väike armas vennake, kes sai parajasti seitsmeaastaseks. Ühel päeval ta läks uue kelguga mäesõitu tegema ja külmetas end. Ta sai kopsupõletiku ja suri kolme päeva jooksul.“

Klassis oli sügav vaikus. Oleks võinud kuulda nõõpnõela kukkumist. Äkki küsib keegi takka nurgast: „Kus see kelk nüüd on?“

Raadioaparaatide hankimine

pimedale edeneb meie koolis jõudsasti. Eile oli koolijuhatajale üle antud juba kolm detektorit ja neljad „kõrvad“. Üks detektor oli täiesti korras algusest päale; teise remontis ja lakkis õpilase isa; kolmas ainult oli esialgu tarvitamiseks kõlbmatu. „Kõrvadest“ olid kolmed korras.

Ka raha toodi umbes 10 kr.

Eile käis koolis üks noorherra, kes avaldas nõusolekut olla õpilastele abiks aparaatide korraldamisel ja ülesseadmisel. Ka temale meeldivat see idee väga. Ta ei tahtvat oma töö eest mingit tasu.

Homme lähme Hoolekandeosakonda herra Rebase jutule ja palume meile juhatada, kellele just on kõige sündsam annetada. Tahame nimelt juba tuleval laupäeval aparaadid kohale viia ja üles panna.

Kuulasime „Pimedate abistamise seltsilt“ — Tallinnas elavat ligi 100 pimedat inimest. Siin ei ole agraainust pimedat last. Pimedate kool asub Tartus.

V. a. „Õpilasteleht“ toimetaja, kas Te oleksite nii lahke ja astuksite kord — kuna Teie ju samuti asute Tartus — Pimedate kooli ja kirjutaksite siis järgmises lehes selle kooli elust ja õppimisest.

M. ja L.

ILMUSID MÜÜGILE KÕRGEVÄARTUSLIKUD

Koolivärvid „ODOR“

Värvid on erksad ja katavad laikudeta.
OSTKE JA VEENDUGE HEADUSES.

A-S. „Odor“

Päälinn arvudes.

Mu ees on suur hall raamat, mille nimi on „Tallinna linna statistiline aastaraamat, 1934“. Esialgsel vaatlusel ei näe siin muud midagi kui arvused, mis on asetatud risti ja põiki. Kuid lähemal uurimisel leiame siit mõndagi ülihuvitavat.

Avan 11. lehekülje, mis kannab päälkirja „Elanikkond“. Siin on seatud ritta Tallinna elanikkude arvud 1754—1934. Heldeke küll! 180 aastat tagasi elas meie päälinnas ainult 6521 inimest. Eks see Tallinn olnud siis väiksem kui praegu Rakvere, kus oli umbes 7000 elanikku.

Millal see Tallinn siis suureks kasvas? Sada aastat tagasi, 1834. a., oli Tallinnas ikka veel ainult 15.287 elanikku. Tähendab, ikka veel üsna väike linn. Kuid sellest ajast järgneva saja aasta jooksul on inimeste arv rohkem kasvanud.

Tallinn on püsinud veel võrdlemisi väikese linnana kuni 1871. a., kus elanikke oli 29.162 in. 1881. a. on Tallinnas juba 45.880 elanikku. Umbes sel ajal ehitati Tallinna esimene raudtee. Suurem osa Tallinna aguleid rohkearvuliste elumajadega on ehitatud pärast seda. Maja, kus elan, on küll praegu üle 100 aasta vana, kuid ta on ehitatud suvilana, kuna sel ajal oli see koht (S. Tartu mnt. keskpaigas) kaugel linnast väljas ja kuulus suvituspaikade hulka. Praegu on ta aga linna müra keskel, suure käidava tänava ääres.

Nii et Tallinnast, mis 600 a. jooksul oli päris väike linn, kasvab Tallinn, nagu mina, Faaberkant, ta eest leidsin ja ka teie kõik, lugupeetavad lugejad, — umbes 60 a. jooksul, mil Tallinna elanikkonda tuleb umbes 100.000 inimest juure.

Suur see Tallinn pole ju praegugi miljonlinnade hulgas. Aga huvitav on ta kasvu siiski jälgida.

Kõige suurem on elanikkude-arvu juurekasv aastail 1913 ja 1915 — (14.992 ja 15.221 inimest aastast juure). Kõige rohkem elanikke oli Tallinnas aastal 1917. Siis elas Tallinnas 159.193 elanikku; praegu on Tallinnas ainult 135.738 inimest, nii et siis oli 13.355 inimest rohkem kui praegu.

Katsume umbes ette kujutada, kui palju on elanikke Tallinnas. Asetame nad ühte ritta ja anname neile igaühele pool meetrit maad. Nagu näete, olen võrdlemisi kitsi maa-andmisega. Mõni paksem tädi ehk ei mahu äragi. Aga eks ole jälle Tallinnas selle eest hulgake ka minutaolisi kärbeskaalu mehi. Nii et keskmiselt pool meetrit saab igaüks seismiseks. Siis saame rea, mis on pikk 68 km. Seega ulatuks Tallinna elanikkude rida Tallinna jaamast mööda raudteed peagu Lehtse jaamani, mis asetseb Jäneda ja Tapa jaamade vahel.

Tahtsin küll, et mu rida ulatuks Tallinnast Tapani, aga pole midagi parata — puudu tuleb. Isegi sel juhul, kui Tartu elanikud tuleksid omasoodu sarnase reaga vastu, ei saaks ikkagi „Õpilaslehte“ käsitsi Tartust Tallinna saata.

Naisi on Tallinnas 76.274 ja mehi 59.464, seega on naisi 16.810 rohkem kui mehi. Naisi on kogu viimase paarisaja aasta jooksul olnud rohkem, väljaarvatud aastad 1914, 1915 ja 1918. Esimesed neist aastaist on maailma-

Õpilaslehe lugejad!

Saatke teateid oma kooli kohalikest noorte tähtsamaist sündmustest, ringide tegevusest ja kaastööd kõigest muust, mis huvitab või osutub kasulikuks teistele „Õpilaslehe“ lugejaile.

sõja algusaastad ja teine vabadussõja oma.

Lõpetan seekord oma arvude vaatlemise. Tulevikus, võib-olla, kui „Õpilaslehe“ lugejail jätkub huvi ja minul endal õpingute kõrval aega, kirjutan veelgi siit suurest hallist raamatust. Arvud on muidu igavad asjad, kuid kui me neid vaatame lähemalt, siis kõnelevad nad meile huvitavaid lugusid minevikust ja olevikust.

Johann Faber.
(J. Westholmi eraalgk.
V klassi õpil.)

Varblane — hobuse kaaslane.

See tähendab, et varblane elab ainult säääl, kus on ka hobuseid olemas. Nii-sugusele otsusele on jõudnud vene linnuteadlane A. Fedjušin. Ta uuris kauge Põhjamaa, Muurmani ranniku linnustikku ja pani tähele, et 1918. a. säääl, Aleksandrovski linnakeses, varblasi ei olnud. Siis tulid sinna sõjaväeosad hobustega ja kohe selle järel ilmusid ka varblased. Pärast sõda jäid sinna ainult mõned üksikud hobused ja ka varblasi on nüüd säääl hoopis vähe. Aga linnast eemal, kalurite külades, kus hobuseid ei peeta, ei ole ka ühtki varblast. Samasuguseid nähtusi on tähele pandud ka Siberis. Ei ole raske seletada, miks varblaste hobustega seltsivad: on ju hobuste toit — kaerad ka varblase maiusroaks.

KÜSIMUS: Mida jutustas „Õpilasleht“ kord veelgi varblasest?

Koolinalja.

ERAND. Segakoolis seletab õpetaja kehade elastsusest.

„Kui näiteks kaks teist jooksul teineteise vastu tormavad, siis nad põrkavad kohe lahku.“

H ä l k l a s s i s t : „Mitte alati.“

Leib on püha.

Ühel päeval inglise kuulus kirjanik ja mõttetark Carlyle jäi äkki tänavaristil peatuma ja kummardudes maha tõstis tänavaporist midagi üles. Palja käega pühkis ta pori maast ülestõstetud esemelt ja käsitles seda niisuguse õrnusega, nagu oleks see olnud mingi kalliväärtuslik asi. Ta astus sellega kõnniteele ja pani ta maha puhtasse kohta müürisimsile.

„See,“ ütles vanake, hääles haruldane hellus, „on vaid leivapaluke. Kuid mu ema õpetas mulle, et ei tohi kunagi lasta midagi raisku minna, liiatigi veel leiba, mis on kallim kui kuld. Kindlasti see leivapaluke läheb veel mõne väikese varblase või näljase koera kõhutäiteks.“

Pilte Jõululapse kodumaalt

on 5-sendine pildipoogen, mis sisaldab 11 päevapilti Jeesuse sünnimaalt ja tema mälestuse läbi pühitsetud kohtadest: J. sündimiskirik Petlemmas, Jordani jõgi, Jeruusalemm ja Õlimägi, Keetsemani aed, Valutee, altar Kolgata mäel, Haudkabel jne. Saada koolikooperatiividest.

Ladu: K. K.-Ü. „TÖÖKOOL“, Tallinnas.

Puusepa poeg GUSTAV FRENSEN on kirjutanud raamatu

JEESUSE ELU

Tema teoses on Jeesus „kõige kaunim inimlaste seast.“ Ilusat lapseusku, puhast ja süütut usumeelt leiavad sest raamatust kõik kahtlejad ja usutaganejad, keda ei suuda soendada enam külm ja tuim kiriku-usk.

See raamat ilmub tänava jõuluks. Sisaldab hulga pilte Pühalt maalt. 110 lk., köites, värvilise kaanega. Hind 85 senti.

Kass ja tuvikesed — hääd sõbrad.

See on küll otse uskumatu, et kass võib sõbrustada tuvikestega, kuid ometi kinnitab seda üks loodusteadlane (dr. S. Stanley, Venemaal). Tuvike ehitas oma pesa pööningule, kus oli palju rotte. Need lõhkusid pesa ja sõid tuvikese munad ära. Pööningu teises nurgas oli aga kassipesa. Tuvike lõpuks ehitas oma pesa üsna kassipesa lähedale. Sääli rotid tuvikest enam ei tülitanud. Aga kass ja tuvikesed said häädeks sõpradeks.

Nad sõid ühest ja samast kausist ja kui kassiema jättis pojad üksi, tuvike valvas neid ega lasknud kedagi nende lähedale — peksis tiibadega ja nokaga igauht, kes tahtis tülitada kassipoegi.

ÜLESANNE: Missuguste loomade ebaharilikku sõprust olen tähele pannud? (Vastused 29.-ks detsembriks).

Mis on „Tuhat tarkust“?

Paljud nooremad lugejad küsivad, mis need lehest välja lõigatavad poognad „Tuhat tarkust“ iseenesest on. Neile vastame, et see on **KÕIGI TARKUSTE RAAMAT** — noorte entsüklopeedia, mille poognad, niisama nagu „Beduiinidegi“ omad, tulevad välja lõigata ja aastakäigu lõppedes kokku kōita. Selle aastakäigu viimase numbriga annab „Õpilasleht“ kaasa ka entsüklopeedia nimelehe ühes esimese kõite sisujuhatajaga.

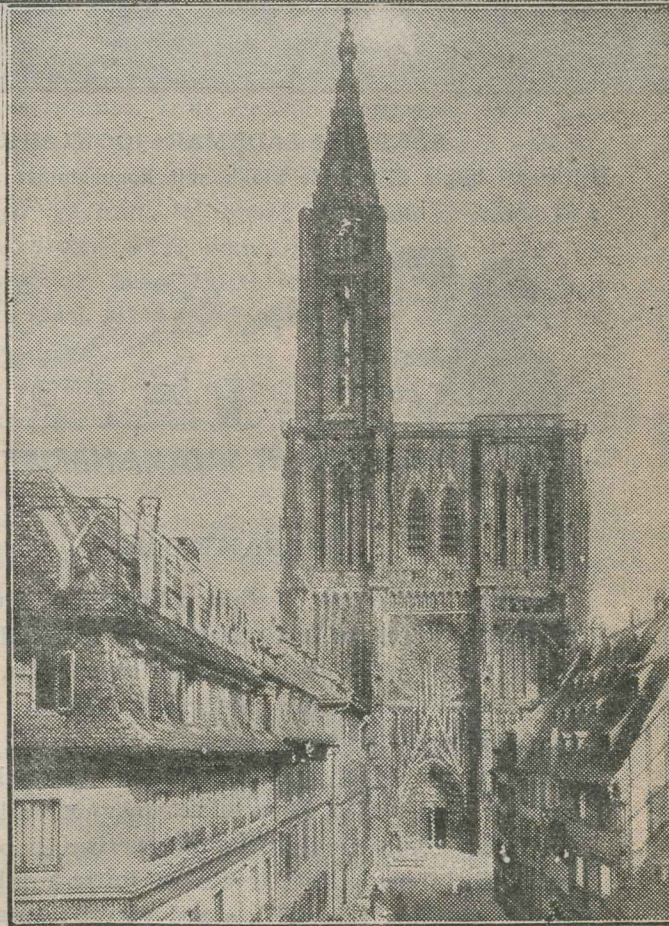
„**TUHAT TARKUST SÕNAS JA PILDIS**“ ei ole mitte entsüklopeedia tavalises mõttes, kus sisu on korraldatud tähestiku järjekorras, vaid see on huvitav lugemik igalt teaduse alalt. Kõik siit-säält juhtumisi omandatud ja õpperaamatuid loetud teadmised esinevad siin lühisõnaliselt ja kindlas süsteemis. „Tuhat tarkust“ tahab täita võimalikud lüngad (tühjad kohad) õpilaste teadmistes ja esitada neile lihtsas sõnastuses kogu teaduste süsteemi.

See teaduste kuldraamat ilmub kolmes kõites, millest viimane ilmub „Õpilaslehe“ viienda aastakäigu kaasandena.

R. Kipling: **ESIMENE KIRI** Laste Jututuba nr. 41/42
Hind 20 senti

Et me nüüd oskame mõtteid kirjatähtede kaudu paberile panna, eks see ole kõik väikese ürgplika Taffy tegu ja teene. Temap see oli, kes esimesena need kõverikud välja mõtles ja haihambaga kasetohule kritseldas. Isa Tegumai ainult aitas leiutamisel pisut kaasa. „Ja see kõik sündis nii — täpsalt, nii“, lõpetab autor kentsakastõsiselt silmi pilgutades.

See Kiplingi meisterteos on kompvekk kõigile väikestele poistele ja tüdrukutele. Nõudke lehemüüjail!

FLORENZ — DANTE KODULINN

keskel doomkirik oma vägeva kupliga, sellest paremal kõrge sihvaka torniga Palazzo Vecchio.

All: STRASSBURGI KATEDRAAL — gootika imeteos

VASTUSED KÜSIMUSTELE.

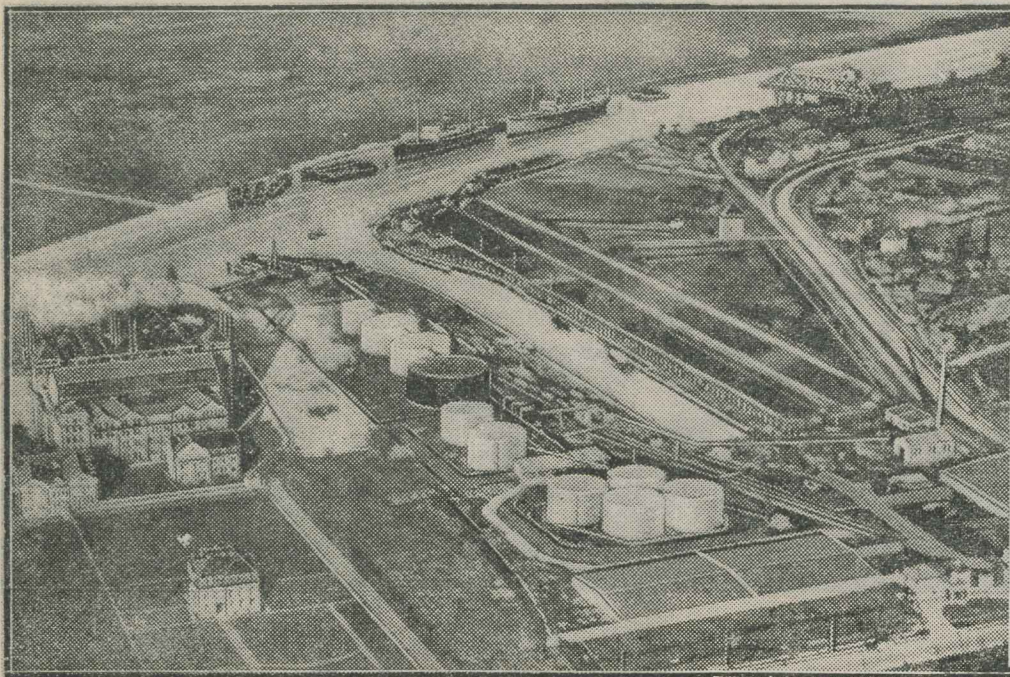
(Vt. „Õpilasleht“ nr. 4).

1. Kui kaugele on näha Suur-Munamäe tipult? Vaatepiiri avarus sõltub päämiselt vaatleja kõrgusest ümbruse suhtes ja selle ümbruse pinnamoest. Seepärast ei saa küsimuse lahendusel kuigi palju arvestada Suur-Munamäe kõrgust merepinnast, ja vaatepiiri kau-

gus säält vaadates on igas sihis isesugune. Kõige kaugemale võib Suur-Munamäelt näha Otepää kõrgustiku ja Pihkva järve sihis (kuni 50 km). Seevastu varjavad lähedal seisvad mäed vaatepiiri lõuna ja lääne sihis, nii et Lätimaad Munamäelt peaaegu näha ei saa, olgugi et Läti piir on kõigest 15 km kaugusel õhujoones. Pääle selle on tähtsus ka õhu läbipaistvusel: ainult

üksikuil juhtudel võib Munamäelt näha Pihkva järve (eriti talvel külmaga, millal valguskiirte murdumise tõttu õhk-konna alamais kihtides tõusevad vaatepiirile esemed, mis harilikult peituvad vaatepiiri taga).

2. Kas on ka Eestis „Zep'i“ nähtud? Millal? „Zep“ lendas üle Eesti maa-ala oma polaarsoidul 21. juulil 1931. a.

STETTINI SADAMARAJOONI ÖHUVAADE.

Esiplaanil hiigla õlitankide blokk, mis kogusummas mahutab 36.000 tonni õli.

NÕIA KUNSTI SALAKAMBRIST

PARAMEGHA.

„Iga lapski teab,” sõnas võlutaidur, asudes uue nõiatriki juure, „et kui vabalt õhku tõstetud esemest kinni ei hoia, siis ta kukub otsekohe maha. Sellest pole muud erandit kui prohvet Muhamedi puusärk, mis öeldakse rippuvat taeva ja maa vahel, aga kes teab, kuidas sellegi jutuga lood on. Teate ka, et on olemas jõud, mida kutsutakse magnetismiks ja mis lööb segi tõmbetungi mõju. Magnetism ei ole siiski, nagu tihti üsna valesti arvatakse, mitte ainult raua ja terase omadus, vaid kõik ained võivad osutada paramagneedilisi või diamagneedilisi omadusi, samuti happeil ning inimese soontes tuikaval verelgi. Seda salajõudu on indud ammugi tunnud, ja suur õpetaja Megha leiutas juba a. 700 e. Kr. masseerimisviisi, kuidas inimese vere magneedilised jõud tegevusse panna.

Selle kõne lõpetanud, käärib võlur käised üles ja silkitab parema käega kogu pikkuses kergesti üle nõiakepi. Siis ta asetab kepi niiviisi lauale ja, nagu näete, kepp tõuseb ühes, kui ta käe püsti tõstab (pilt 2). Ta kõigutab kätt, kuid kepp ei mõtlegi maha kukkuda. „Nüüd on magnetismi mõju kõige tugevam,” jätkab ta. Ta tõstab käe otsepüsti, kisub kepi küljest lahti kesk- ja nimetissõrme, ja kepp püsib ikka käe küljes (joon. 3).

Saaremaal nähti suurt meteoori.

Öösi vastu 26. nov. s. a. nähti Saaremaal mitmes kohas väga heledat suurt meteoori, mis aga maa pääle ei langenud. — Teatavasti kuuluvad meteoorid lendtähtede hulka. Need on enamasti hoopis pisikesed taevakehad (õigemini taevakehade killukesed), mis Maakera tiirlemisel ümber Päikese satuvad õhk-konda, läbivad selle mõne sekundi vältel, süttides heledasti põlema, ja kaovad siis jäljetult. Üksikuil juhtumeil võivad meteoorid ka vastu maad pörgata. On leitud meteoorikive (meteooriite), mis kaaluvad mitukümmend tonni. Mõned neist koosnevad puhtast rauast.

KÜSIMUS: Millest see tuleb, et lendtäht ehk meteoor ka heledasti põleb?

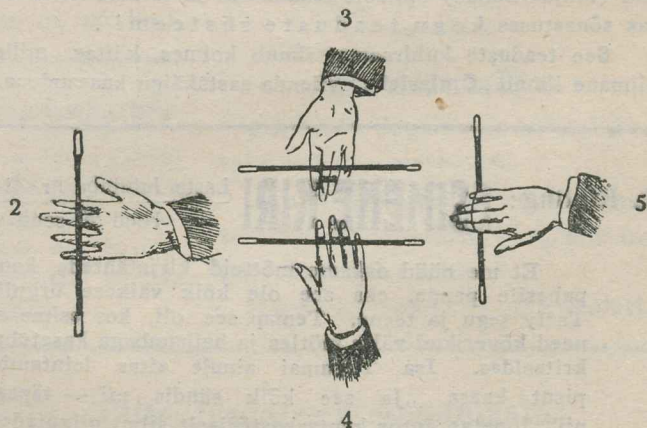
AJALUGU.

Õpetaja: Kuidas kutsuti keskajal vene aadlimeest?

Õpilane: Bajadeeriks.

Siis ta võtab kepi pahemasse kätte ja näitab, et see püsib niisama hästi ka parema käe seljal (pilt 4.) Vaat nii! „Aga nüüd hakkab paramegha juba nõrgenema,” jätkab võlur, „näe, kepp kukkus pörandale. Vaadake ja uurige nüüd kepp ja mu käed hoolega läbi, kui pettust kardate.”

Seletus on päris lihtne, aga egas nõiatriki au sellest alane. Me ei vaja siin muud vahendit kui umbes 17 sm pikkuse tükik, musta siidniiti, Mõlemasse otsa

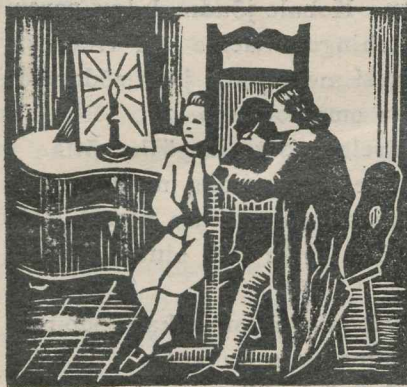

teeme nii suure silma, et kepp neist läbi libiseb. Mõlemate silmade vahele jääb niiti umbes 10 sm. Niidi pikkus oleneb teatud määral käe suurusest. Juba alguses — täh. juba eelmise tembu ajal — oli kepp pistetud niidisilmadest läbi ja silmad tõmmatud teineteisest eemale, nii et pingule tõmmatud niit asub kepi keskkohas. Kätt magnetiseerides lükkame silmad pisut teineteise lähemale ja torkame siis parema käe sõrmed niidi alla (nagu näitab joon. 5. Muu on isenesest selge. Lõppeks laseme kepi liuguda läbi käte, poetades niidi pörandale, kus seda lambi valgel 3—4 sammu taha terasemgi silm ei seleta.

Valguse kiired

Milleks võib kasutada oma varju?

Meie esiisad oskasid kui mitte just tabada oma varjusid, siis vähemalt neid teatud otstarbeks ära kasutada: varjude abil nad joonistasid „siluette“ — varjupilte inimese kujust.

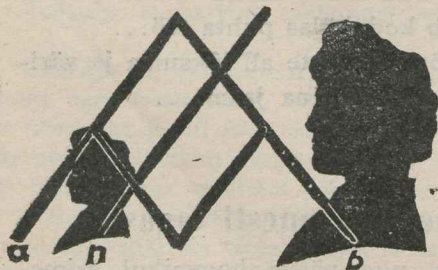

Joon. 1. Kuidas muiste valmistati siluett-portreid.

Meie ajal, tänu fotokunstile, on igaühel võimalik saada oma näopilti või jäädvustada oma armsate oma-aste näojooned. Kuid XVIII sajandil ei olnud inimestel veel seda õnne: kunstnikelt tellitud portreed maksid ränka raha ja olid ainult vähestele kättesaadavad. Seepärast olidki levinud siluetid; teatud määral nad asendasid siis tänapäeva valguspilte. Siluetid on kinnipüütud ja paberile fikseeritud varjud. Need saadi mehaanilisel teel ja ses suhtes nad meenutavad neile vastupidiseid valguspilte. Meie kasutame valgust, meie esiisad aga sama sihiga kasutasid selle puudumist — varju.

Kuidas siluette joonistati, selgub joon. 1. Pää pöördi nõnda, et vari annaks iseloomulise profiili, ja tõmmati pliiatsiga selle äärjooned. Siis kaeti kontuur tušiga, lõigati välja ja kleebiti valgele paberile: siluett oli valmis. Soovikorral see vähendati pantograafi abil (joon. 2.)

Ärge arvake, nagu ei võiks see lihtne tüme äärjoon anda kujutlust originaali karakterjoontest. Hoo- pis vastuoksa, õnnestunud siluett on mõnikord originaaliga otse rabavalt sarnane.

Joon. 2. Siluett-portree vähendamine pantograafi abil. Punkt *a* on liikumatu, punkt *b* on varustatud nõelaga ja *p. n* pliiatsiga. Viimane kordab vähendatud kujul kõik *b* nõela liigutused, ja kui tõmbame nõelaga ümber elusuuruse silueti äärjoonte, joonistab pliiats sama äärjoone mitu korda väiksemalt.

See varjupiltide iseärasus — kontuuride lihtsuse juures anda sarnasust originaaliga — huvitas paljusid kunstnikke, kes hakkasid samal kombel joonistama terveid stseene, maastikke, jne. Aja jook- sul siluettide joonistamine lõi terve kunstnikkude kooli.

Kummaline on isegi sõna „siluetti“ saamislu- gu: see

on tuletatud prantsuse XVIII sajandi rahaministri Ettienn de-Silhouette'i nimest, kes kutsus üles oma pillajaid kaasaegseid mõistlikule kokkuhoiule ja noomis prantsuse aadlikke, kes ülemääraselt raiskasid raha piltidele ja portreedele. Varjupiltide odavus andis naljameestele põhjust nimetada neid portreedeks „à la Silhouette“ (Silhouette'i järgi).

MARGIKORJAJA NURK

Kirjamarkide määramine.

Mahutades kirjamarki kogusse, tuleb ta enne täpselt määrata.

Markide tunnusmärkideks on: kiri, nominaalväärtus — valuuta, keel, trükiviis, paber, vesimärk, servitus, värv, kontrollmärk, liimistu, millele lisandub palju teisigi tunnusmärke.

Loeteldud tunnusmärkide varal teeme kindlaks riigi või asumaa, kuhu kuulub kirjamark. Seda suudame teha kerge vaevaga. Raskem on aga määrata margi kuuluvust seeriasse. Siin tuleb juba arvestada pisiasjadega, mida teinekord isegi silm ei suuda seletada — peame abiks võtma tugeva luubi.

Tavaliselt kannab mark riigi nime. Juhtudel, kus puudub nimi, aitab meid hädast keel, valuuta, kiri ja isegi margi pilt.

Olgu tähendatud, et just vanemal kirjamarkidel puudub tihti riigi nimi. Inglismaa kirjamargid ei kannu tänapäevani riigi nimetust, ometigi on neid ütle mata kerge määrata, sest kes margikorjajaist ei tunneks Inglise kuninga või kuninganna pilte margil ning kes ei teaks, et penny ja pence on inglise valuuta.

Et anda üldpilti markide tunnusmärkidest, peatun nende juures edaspidi üksikasjalisemalt. T.

Nipet-näpet.

Esimesena võeti tarvitusele kirjamark Inglismaal ja nimelt 1840. aastal. Juba järgmisel aastal leidis kirjamarkikorjajaid ning praegu loetellakse üksi Saksamaal ligi 600.000 margikorjajat ainult täisealiste hulgas.

Eestis, Lätis, Leedus võeti oma kirjamargid tarvitusele 1918. aastal, kuna Soomel oli oma kirjamark juba 1856. aastal. M. J.

TELEGRAMM!

Tuhat jõuluüffatust

toob järgmine „Õpilasleht, mis jõulupühiks ilmub kahekordses suuruses!

Sisus hulk huvitavat jõululugemist mitmest vallast, meeolukaid luuletusi, enneolematut ajusporti, omapäraseid uudiseid margikorjajate maailmast, palju nägusaid vaatepilte, karrikatuure, illustratsioone jne.

See number toob teile koju alles õige jõulutuju. Kogunumbri hind 2×5 senti.

Kui arvati, et küllap vaenlane on põgenenud, rong liikus kohalt ja sõitis edasi. Jõudsime õhtuks Kunda vabrikute ette. Vabrikuhoonete taga kajasid püssipaugud. Vedur vajab vett. Rong haagiti kaheks. Esimene pool manööverdati kõrvalharule. Tagumise poolega vedur sõitis depoo ette veekraani alla.

Püssipaukude lagin tihenes. Kuulid pirisesid ja siuksusid meie ümber. Nähtavasti lasti ka vabrikust — küllap vist ka kohalike elanike poolt, meie pääle. Laskmine muutub otse raginaks.

Lagedale jäetuina oma vagunitega, mehed juba närveerivad. Kapt. Parts käsutab: „Veevõtmine lõpetada, vedur tagasi!“ Kuid kuulide varjust kostab vaid vedurisse voolava vee kolinat.

„Vedurijuht, silmapilk haakida meid külge, või ma lasen teid maha!“ ägestub st.-kpt. Paulus oma korda.

Samal ajal rongi kõrval kuulide all jalutab edasi ja tagasi rahulikult kornet Puusepp, nagu poleks midagi lahti.

„Mis mees see küll on?“ imestan endamisi. Imelik, et ma kunagi hiljem rongil enam ei näinud ega kuulnud temast midagi.

Juba ajas vedur meile taha, haakis meid külge ja aina tugevneva tule all rong hakkas tagasi liikuma. Ka elanikke põgenes Kundast, joostes Rakvere poole. Viimaste lahkujate seas üks naine, kelk järel, mille oletatavasti oli ta vara, pooljoostes trügib siit kaugele. Nähes aga, et soomusrong sõidab ära, jättis kelgu tee ja jooksis vagunitrepile. Rongile hüppas ka teisi põgenikke.

Jõudnud vähekesse tagasi, avasid omalt poolt ka meie komandos kuulipildujad tule.

Näeme, kuis alevis kahes kohas taktis lehvib üles ja alla tuli. „Signaliseerivad!“

St. kpt. Paulus, kellega olime ühel kuulipildujal, seab sihti — ja toru otsast sähvib tulejuga. Esimene tuli äkki kustub. Veidi aja pärast algab tärin teise tule pääle — ka see kustub.

Kõrval lpn. Pääsuke oma kuulipildujal laseb üle alevi — ta on näinud ratsanikke. Juba on Kunda alev laskepiirkonnast väljas. Parts vaid lausub veel Ukule: paneks mõne paugu kartečiga vabriku pihta...

Kuid Uku ei lasknud — tal olevat kahju vabrikust.

Madin sedapuhku on läbi, laskmispinge haihtunud. Järgneb naljaheitmine ja seletamine, mida keegi tulistanud. Et Pääsuke ratsanikke näinud, seda ei

usuta — vahest olnud liikuvad siluetid, või tuule käes kased...

Alanud on talveõhtu. Kohale jõudnud, kus varem jalaväemehed pidasid lahingut, näeme läbi videvikku, kuis metsast ruttab tagasi meie poole jõuk sõdureid: kpt. Steinman tuleb ära oma rooduga.

Peatume, et neid järele oodata ja pääle võtta.

Sääl ajab meile järele soomusrong nr. 1, et ehk vajame ärapäästmist, kuna meie saatuse pärast Rakveres soomusrongide isa Pitka oli olnud tõsiselt mures.

Polgumehed pääle võtnud, sõitsime kahe soomusrongiga juba pilkases pimeduses Rakverre.

Siin selgus meile ränk üllatus: Rakvere oli meie võimude poolt maha jäetud, staabid ära kolunud...

„Siis tuleb ka meil otsekohe Rakverest läbi sõita,“ arutlevad soomusronglased.

Päev oli alanud meile küllalt õnnelikult. Olime vaenlast kilomeetreid tagasi ajanud, Kunda alla jõudnud. Ja nüüd kõik käest uuesti lahinguta ära anda! Kuid käsk on käsk, päälegi linn on juba maha jäetud. Vaid kaks hulkurit-soomusrongi, üks seigelnud Narva sihis, teine Kunda harul, peatuvad veel tühjas jaamas, ringi surmvaikus, ei ühestki aknast kuma tuld. Rakvere magab!

Kuid tema saatuse on juba otsustatud. Uue valituse väed lähenevad talle öös, võimalik ka, et magavad ümbruskonna mõisades. Vaid kahel soomusrongil oleks nagu kahju liikuda paigast. Ei kuuldu siit päälegi häid uudiseid: ka vangistatud külapunased on lahti pääsenud. See halvab juhtide ja meeste tuju. Eriti kahetseti ümbruskonna ühe kuulsa komissari põgenemist, keda talumehed aidanud kinni püüda. Küllap nüüd see teeb kodukülas puhta töö...

Sääl hakkasid rööpad rataste all lõksuma ja värisema. Sõitsime tagasi, Kadriina jaama...

Esimene sõjapäev oli läbi.

Rakvere võetakse uuesti tagasi.

Õöbides Kadriinas, uue päeva hommikul esimesena on meil südamel — Rakvere. Sõidame tagasi! Ja meie soomusrong ees, nr. 1 taga — nii me ajamegi uuesti eelmisel ööl mahajäetud linna. Me ajame otsekohe Rakvere jaama ette, kuna tagasõitja jääb linna servale maha igaks juhuks valvele.

Uudishimulikud kogud ja näod jaama lähedal seisatavad, vahtides meid ja meie rongi aralt ning vaikides. Seega punaseid pole jaamas!

„Mis siis muud, läki linna! Ja soomusrongilt

(Järg lk. 9.)

Ja kogu üö jälgisid mind unes kaamelite karavaa-
ruttasin teigest välja.

Ma kokkusin rängasti ja vabandudes väsimusega
sega, ja kõrve vabaduse . . .”

armulisem Allah talle karjad ja teigi ühes noore nai-
kandu Allahi paradisi. Selles elus aga annaks kõige-
kristlane leiaks tee prohveti õpetuse juure ja selle
mis nii kõrgele kui mäeharjad, kui võõramaalane ja
„Meie hõim oleks ühendatud Allahi ja inimeste sil-
tarkusesõnu ja palveid, ja lõpetas sõnadega:

usknu üle minna, kui ma niipalju tean pääst Koorani
ta avaldas arvamist, et ma vististi kavatsen muhamedi
nalisti küsimusi mu perekondlikust seisukorrast. Siis
kas vanamees mulle esitama ettevaatlikke ja paljusõ-
Enne magamahetmist, kui võõrad olid läinud, hak-
vaikisin nagu haud.

välja pinnida, et mis see ümbrik tähendab. Kuid mina
harjunud kombel juttu puhuma, püüdsid muld kõigiti
söögile. Tema ja kõik teised, kes olid tulnud oma
Sel õhtul olin kutsunud vana Mareki juure õhtu-
kult üle anda mudirile.

pihku ümbriku oma nimekaardiga, paludes see isikli-
teda siiski pisut lohutada teeleminekul, pistisin talle
osutunud naeruväärseks kitledajaks ja valatajaks. Et
el Rati pettumus oleks olnud hirmus, ja mina oleksin
ma polnud kindel, et see oma sõna peab. Vaase Abd
tung talle kõnelda oma käigust mudiri juure, — kuid

dub õige kaugele. Nende teekonnad on elliptilised, sest
päike asub teises põletuspunktiis. Tähelendusid juhtub õige
tihti, tunni kohta umbes 5, enam hommiku- kui õhtupoole
ööd.

Kaal		ehk	♏	Jäär		ehk	♈
Skorpion		.	♏	Sõnn		.	♈
Ammumees		.	♏	Kaksikud		.	♊
Kaljukits		.	♏	Vähk		.	♋
Veemees		.	♏	Lövi		.	♌
Kalad		.	♏	Neitsi		.	♍

Zodiaagi (loomaringi) tähtkujude vanad ja uued märgid.

TÄHED on varasemaist aegadest saadik olnud maa
elanike uurimisesemeiks. Päikeseteekonna vööde, zodiaagi
ehk loomaring jagati juba muiste kuude järgi kaheteistküme-
neks osaks. Näilikult üksteise lähedal asuvad tähed ühen-
dati tähekujudeks, milliseid põhjataevas on 32, lõunataevas
54. Tähistava silmapaistvaim kuju on peagu püstloodis
loomaringi kohal üle taeva kirdest edelasse ulatuv linnutee,
millesse kuulub suur hulk ilusaid tähti. Teadusmeeste sele-
tuse järele linnutee on udu, milles iga piisk on täht, päike.
Me näeme linnuteed kaarena sellepärast, et meie päikesesüsteem on ta keskuse lähedal. Linnuteesüsteemi läbimõõt on 50.000 valguseaastat; see kujutab siis teed, mis on inim-
mõistusele arusaamatu.

Päike on jaanuaris Kaljukitse tähekujus ja siirdub Vee-
mehe tähekujusse, veebruaris Kalade tähekujus, märtsis Jää-
ra kuju kohal, aprillis siirdub Sõnni kuju kohale, mais Kaksi-
kute kujusse, juunis Vähja kuju kohta, juulis Lövi kuju
kohta, augustis Neitsi tähekujusse, septembris Kaalu-kuju
kohta, oktoobris Skorpioni kujusse, novembris Ammumehe
kujusse ja detsembris siirdub Ammumehe kujust tagasi
Kaljukitse tähekujusse. Kevadel tulevad siis kujud: Jäär,

hirm. Kui surus in ta kätt, siis oli mul väga suur
Ta oli surnuukahvatu, ja ta silmis oli peagu meele-
tades teda, nagu poleks neil enam lootust teda näha.
kini. Saai kõik jätsid ta jumalaga, süleides ja õnis-
kasvanud laagritrahvaga saatsin Abd el Rati tamaris-
ratud teise hommiku kella kaheksaks. Ühes muu täis-
netti, et pääseda nende asja arutamisele, mis oli mä-
mõni mees ta suguseltsist valmistasid sõitma Medi-
Õhtu eel Abd el Rat, mõlemad ta pojad ja veel
tust.

ratsasõidul pannakse pähe, ja jälle palus mul andes-
melikarvust ja kuidnitidest pununud rõngast, mis
pakkus mulle karistussummat tehtud valu eest, kaa-
tulnud, ei saanud ta tervel tunnil ennast rahustada:
nud. Parast seda, kui me juba laagrisse tagasi olime
ja küsis, kas ta väga valusasti mu kätt on hamusta-
meli oli varastanud, lugemata korrad palus andestust
ritetuses ja oli arvanud, et olen varas, kes nende kaa-
kurvaks. Ta kordas ikka, et ei tunnud mind selles
Mu viha jähtus ruttu, kuid Omm el Šerik sai väga
sind . . .” urisesin pühkides käärt veretilkku.

südame vastu ennem siis juba sudani emalõvi kui
kohe lähleksin ta juure ja soovitaks in tal suruda oma
„Kui tunneksin seda, kelle naiseks sa saad, aga
näolt. Siis tardus äkki sõnatuks suurest üllatusest . . .
sega surus hambad mu käe sisse ja tõmbas kätte mu
hetkel lasin ta valla, sest et ta pantri jõu ja metsiku-
õhku, et asetada ta enda ette sadulasse. Kuid samal

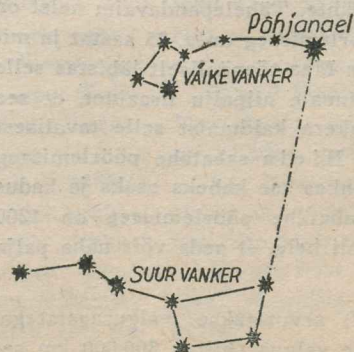
Sõnn ja Kaksikud, suvel Vähk, Lövi ja Neitsi, sügisel Kaa-
lud, Skorpion ja Ammumees ja talvel: Kaljukits, Veemees
ja Kalad.

Tähti on üldiselt pildistatud ja uuritud umbes kolme-
tuhande ümber, aga tähtede siiaaamalne arvatav määr tõuseb
paari saja miljonini. — Kõiki ei või kaugeltki palja silmaga
eraldada, vaid erilise tähepikksilma abil.

Normaalsilmaga näeme kogu taevaalaotusel vaid umbes
5700 tähte, nii et meie nägemispiirkonnas pole 3000-detki pal-
ja silmaga nähtavat tähte. Arv kasvab kiiresti, kui võtame
abiks pikksilma. Parimate nüüdisaegsete pikksilmadega nä-
hakse mitusada miljonit tähte.

Mis puutub värvisse, siis paistab suurem osa tähti meie
silmale valgetena; punased on Antares, Arcturus, Aldebaran
ja Beteigeuze. Eriti punane on Cephei ja pikksilma abil võib
näha tuhandeid punaseid ja kollaseid tähti.

Põhjapoolse taeva tuntuim tähekuju on Suur Vanker,
mille 7 tähte araabiakeelsed nimetused on: Dubhe, Merak,
Phekda, Megrez, Alioth, Mizar ja Benetnasch. Suure Vankri

Põhjajanaela on kerge
leida Suure Vankri abil,
mille tagumiste rataste
vahemaa pikkus 5—6
kordselt tähistab Põh-
janaela.

abil leiame kergesti Põhjajanaela, mis on Väikese Vankri tä-
hekujus. Suuruselt esimese klassi täht Wega asub Lüüra

Tundsin ses otsustavas tütarlapses oma väikeses sõbranna Omm el Seriki, haarasin ta süle ja tõstsin ja tõmbas mu käest ratsutid.

„Seisa, rõõvel, närukael!“ hüüdis ta araabia keeliga kisaga mu kallale.

Äkki lendas liivalaine tagant noolena välja tütarlaps lehvivate juuste ja väikivate silmadega ja tunnustas mind, ja kui uuesti kõlas hüüd, tormas ta tunnud ja pahane, püüdsin teda peatada, kuid ta ei kides minema piki luite harja nõokese suunas. Imes-kameli tõstis päa ja pani otsustavalt sõr-äärte kõrvetelgandiku, helises kuumas õhus äkki nõrk

Kui peatusin kõrge luite harjal ja silmitsesin üle kes neid endile kütteks korjasid. vahetpidamata puutusid mulle silma naised ja lapsed, vanud liblikesil oli kõrve laste silmis oma väärtus: olid tärpanud liivaseis nõgudes. Kuid ka neil kui-väetid taimekesed, mis pärast talviseid vihmasadusid mis päev-päevalt kõvenes, oli põletanud kõbiks needki ja sõitsin Mareki kaamelil kõrbe. Kõrvetav kuumus, vatasin ära, tõmbasin endale beduini rõivastuse selga Teisel päeval pesin oma riided järves puhaks, kui-kes neid endile kütteks korjasid.

KOLMAS PÄÄTÜKK.

„Näed sa,“ ütlesin oma peremehele, „mu rõivas lõhnab kanali haistavast veest ja see lõhn rikuks sinu Mudirist ma ei lausunud sõnagi.“

tähekujus, Cassiopeia on W-tähe kujuline. Hele, kollakas Capella on Veemehe tähekujus, milles on päale selle veel üks teise ja kolm kolmanda suuruse tähte. Väikeses Vankris on m. s. kaks neljanda ja kaks viienda suuruse tähte.

Taeva põhjapoolus asub praegu Põhjajanaela lähedal. See siiski liigub mõnevõrra, nii et 13000 aasta pärast ta siirdub Wega lähedale Lüüra tähekujusse.

SABATÄHED on oma iseäraliku kuju ja ootamatu ilmumise pärast kõigil aegadel äratanud tähelepanu ja kartust, isegi hirmu.

Palja silmaga eraldame sabatähes tavaliselt pika hiilgava saba, mis algab pääst, selles jälle eraldame heledama keskuse, sūdame, teda ümbritsevast dukatest. Spektroskoobi abil võib märgata saba pääs olevalt osalt tagasipeegelduvat päikesevalgust, osalt hõõguvaid gaase, päämiselt mõne söeühendi või oksüüdi sünnitatuid. — Sabatähed keerlevad paraabeli (harvem hüperbeli) kujulist teed mingis päikesesüsteemis.

Päale Kristuse sündimist on 1800 aasta jooksul märgatud palja silmaga u. 50 sabatähte. Tähelepandavaim neist on Halleys sabatäht, mille pöörlemisaeg on u. 75 aastat ja mida viimati nähti a. 1910. Siis Maa tõenäoliselt läbib selle saba, saamata siiski oma pinnale niipalju lisaainet, et see oleks põhjustanud meie maakera kaldumist selle tavalisest ringkäigust päikese ümber. Biela sabatähe pöörlemisaeg on 6¾ aastat, aga a. 1845 lõhkes see kaheks osaks ja kadus a. 1852 hoopis. Encke sabatähe pöörlemisaeg on 1200 päeva. A. 1744 sabatäht oli nii hele, et seda võis näha palja silmaga keskpäeval.

TÄHTEDE KAUGUSI arvutatakse valgusaastatega. Valgusaasta on see tee, mille valgus (kiirus 300.000 km sekundis) kulgeb ühes aastas. Nii siis on Põhjajanaela kaugus 76 valgusaastat, Capella 49.4, Rigeli 466, Siiriuse 8.7, Regu-

Selle päale kirjutasin tsheki välja ja ulatasin selle Abd el Ratile vastava illilise kõnega ja selitusega, naela trahvi, mis viibimata tuleb ära maksa.

Juppigi, milllega ta kunagi üles puuakse, kaks ja pool teatas, et määranud Abd el Ratile, kes ei väari kõiteemale neist pahadest inimestest — beduiniinidest ja juua temaga õlut. Ta andis tungival nõu hoiduda et mu käsi käib hästi ja et ma teda pea külastan, et Mudir kirjutas mulle kirja, kus avaldas lootust, sigarette ja rasvast oinapraadi.

Õhtuks nad leidsid mu siiski üles ja töid laagrisesse parte kütima. Ootasin Abd el Rati alles õhtuks, kuid juba keskkummalsed uned.

peeglis ja pani luiteseeljandiku punama, hajutas need Tõusva päikese esimene kiir, mis laigatas järve kuu... nüd, mõõtmatu kõrbi ja metsik kihutamine araabia tä-

gsein järveäärssesse kõrjapuhmastikku ja hakkasin mulle Marek, hiilisin märkamatu laagrast välja, puoli olnud „armuline“... Haarasin püssi, mille laenas kus galopis kihutas mööda teed. Mõistsin, et mudir rist välja. Pikksilmaga seletasin Muzat, kes metsipäeva paiku jooksid lapsed läbiloikava kisaga laag-

lühendab, nii et aastasada jääb seetõttu 10 sekundi võrra lühemaks, on aegade kestel aeglustanud kuu keerlemiskiirust, nii et kui kuu teeb ringi oma telje ümber, siis samal ajal ta teeb ringi ka ümber maakera. Seetõttu on kuu alati ühe ja sama poolega meie poole pöördud, kuna teine pool jääb meile tundmatuks. — Esimese kuukaardi koostas Hewel a. 1600. Alles siis, kui hakati kuu pinda pildistama, võidi täpsemalt eraldada selle pinna neli pääliiki: tasandikud, kraaterid, mäed ja lõhestikud. — Viimasel ajal on midu nii surnud kuu pinnal märgatud isesugust vulkaanilist toimingut. Võimalik ka, et see on temperatuuri muutusest, mis kuu pinnal on alati väga järsk, kuna ta 14 päeva on päikese põletavate kiirte all ja 14 päeva pimeduses. Täiskuu ajal on ta valgusjõud 465.000: s osa päikese valgusest. Kuul ei ole oma õhkkonda, ei vett ega elavat elu.

TÄHELENNUD. Juba igivanul babiloni kivitahvleil kõneldakse taevast sadanud kividest. Samuti jutustab ka piibel meteoride langemisest; muhameedlaste must kivi (Kaaba) Mekkas näib olevat meteor. Hiina ajaraamatud jutustavad, et „a. 616 langes 10 inimest kivisaju ohvriks“. A. 823 süttis Saksimaal samal põhjusel põlema 35 küla. 4. sept. 1511 langes Cremas äkki tuhandeid kive taevast, surmates linde, lambaid ja kalu ning ühe preestri. Milanos langes väike kivi a. 1660 Santa Maria della Pace kloostrisse ja surmas ühe frantsiskaanimunga. — Suurim meteor, mida kunagi on nähtud, on küll see, mis langes 12. märtsil 1899 Soome lahte. Maapinnale jõudes lõhkus ta meetripaksuse jää ja tungis veel sügavale merepõhja.

Suuremad meteoriidid (täheküllud) kustuvad enne maapinnale jõudmist ja purunevad pihuks või jõuavad tervena maapinnani. Nende lennukiirus maha langedes on rippumatu nende kiirusest taevaavaruses. Lõpliku kiiruse määrab ainuüksi nende raskus ja õhkkonna vastuseis. Nende valgus võib olla pimestavalt hele ja lõhkemise mürin kuul-

32

TUHAT TARKUST 7.

ÕPPURSÕDURI... algus lk. 6

üksikud rühmitused, lahinguvalmis, oma vahel nalja heites, täies varustuses ruttavad linna. Üks jõuk on hankinud endale siitsamast isegi hobuse, kergekuulipilduja tõstetakse sellele, pääle hüppab kolm, neli sõdurit — ja sõit läheb lahti!

Osutus, punased polnud jõudnud veel linna haarata oma võimusesse — nende väeosad parajasti marsisid Rakvere pääle, kuna sisse jõudnud olid vaid eelsalgad, kellega kohalikud enamlased ka kohe ühinesid.

Üks meie salk jõuab turuplatsile, kus parajasti peetakse laata. Sellele vastu jookseb, rõõmust käed püsti tervitustega, punaseid, kes meie mehi peavad omadeks, et abi jõudnud kohale. Sää! nad märkavad aga oma eksitust ja ehmunult põgenevad. Vaid kaks neist langeb vangi.

Üks meie sõdur pöördub laadaliste poole:

„Talumehed, varsti algab laskmine.“ See sõnum ulatub kulutulena üle laada. Sää!t kostabki lossiva-

remete sihis püssipaukude hoog. Ühe hetkega on talumehed tuhatnelja ajades laiali. Nad pääsesid õnnelikult laadavaraga, kuna linna sisse jõudes näljased punased neid vaevalt omaga tervelt koju oleksid lasknud.

Varsti selgus, et paukude-raginat oli teinud esimese soomusrongi mehed kpt. Ratassepaga eesotsas, kes samal ajal küljelt linna rünnates, olid linna vahel maha lasknud ettesattuva punaste pataljoniülema ja komissari, saagiks saades paar saduldatud hobust...

Ka meie mehed toovad kaasa linnast sõjasaaki: püsse, kastideviisi padruneid, masinaõli, vist isegi kuulipildujaid. Meie oma 5. polk oli taandudes need siia maha jätnud...

Kaks linnas vangi võetud punast sõdurit, mõlemad eestlased, et meie häätahtlikkust ja ellujäämist teenida, aitasid usinasti soomusrongile laadida leitud sõjavarustust. Häälles tunduv värin, silmel paluv rõõm, neist üks ulatas raskeid padrunikaste meie komandosse. (Järgneb.)

Heda mälestome

16. DETS.: Kirjanik Elisabeth Aspe 74., saksa helilooja Ludvig van Beethoveni 164. sünnip. ja prantsuse kirjaniku Alfonse Daudet' (eestik. raam.: „Kirjad minu veskist“, „Tartarin Tarasconist“, „Väikemees“) 37. surmap.

18. DETS.: Prantsuse looduseuuri- ja Darwini eelkäija, J. B. de Lamarck'i 105. surmap.

22. DETS.: Meie tähtsama riigimehe ja ajakirjaniku Jaan Tõnissoni 66. ja E. Õp. Liidu kauaaegse esimehe ja koolikirjaniku Ernst Martinsoni 60. sünnipäev.

Koolivenda leinates.

Meie, Kohtla-Järve algkooli õpilased, leiname siit maailmast äsja lahkunud armast koolivenda Mihkel Gorskit. Saatsime ta viimsesse puhkepaika, süngesse mullasängi pühapäeval, 2. detsembril. Koolisaalis, kus lahkunu on veetnud nii palju lõbusaid ja unustamatuid hetki meiega, laulsime talle lahkumislaulu ja asetaskime kirstule pärja. Paljud lahkunu kaasõpilased kombineerisid sündsaid leinakõnesid ja luuletasid laule. Alljärgnev luuletis on üks nendest paljudest, mis ette kanti Mihkel Gorski matusel.

*

*Sulgesid sa vaikselt silmad,
armas koolivennake.*

*Ei sa näe, kuis jälle kevad
rõõmsalt läheb õitsele.*

*Sinu silmad maiseks iluks
suletud on igavest.*

*Leinapisaraid seetõttu
valgub meie silmadest.*

*Vara lahkusid sa ilmast,
kõik su töö jäi pooleli.
Sinu seltsis viibimised
seisvad meeles alati.*

*Sinu ihu muutub põrmuks,
mullaks saab sul suukene.
Suigud külma vaiba alla,
mis on koduks sinule.*

Kohtla-Järve algkooli V kl. õpil.
Aino Reks.

Toimetusele saadetud:

A. Maramaa: MARET JA JÜRI. Sada lugu saja pildiga. G. Mootse pildid ja kahevärviline kaas. Kirjastus „Siir“ Viljandis. 104 lk. Hind kõvas köites 80 senti.

See on suurekaustaline ja suure selge kirjaga pildirikas juturaamat nooremale lastele. Jutustades pisilugusid laste igapäevasest elust, kutsub autor noori lugejaid iga loo lõpul otsust tegema jutukangelaste ja kindlasti ka iseendi hääde ja halbade tegude üle.

„SKAUTLIKUL TEEL“.

Käsiraamat poistele, noorte juhtidele ja noorte sõpradele. Koostanud skautmaster H. Michelson, Eesti skaut. juht. Autori kirjastus, Tartu, 1934. 216+16 lk. Hind 1.50.

Raamatu ülesandeks on eeskätt noortele tegevusvõimaluste kättejhatamine praktilistel ülesannetel, pakku- des piltlikult lühidate seletuste varal juhiseid tegelikuks tööks skautlikkudel mänguväljadel; ühtlasi leiab aset ka skautliku kasvatussüsteemi enamvähem

ülevaatlik käsitlemine. On püütud võimaluste piires kõiki skautlikke tegevusalasid puudutada.

See raamat tahab kaasa aidata, et meil avarat pinda leidnud skautlik liikumine sammuks sisemisele ühtlusele ja koostööle, just iseloomutubli riigikodaniku kasvatusse seisukohalt.

Raamatus on üle 200 sisuselgitava üksikjoonise.

Joh. Käis: ESIMESED VAOD. Emakeele lugemik ja tööraamat. I õp. a. lisa: Kallil jõuluajal. H. 10 senti. II õp. a. Suvi — õnnis lastemaa. 16 lk. Hind 15 s. Juba on sügüst tunda. Hind 10 senti. Kallil jõuluõhtul, 12 lk. Hind 15 s.

„Väikest lordi“ vaatamas.

Käisin vaatamas „Väike lord Faunteroy“ etendust. Mulle meeldis see näidend väga, kõige rohkem aga need kohad, kus väike lord oma emast rääkis. Noore lordi ema oli peaaegu alati kurb.

See koht oli väga ilus, kus väike lord oma sõpradega võidu jooksis, võitis, ja võistlejat trööstis. Kui väike lord lahkus, laulsid tema sõbrad talle jumalagajatuks ja lehvitasid taskurätte. Noore lordi sõprades tundsin mitut meie kooli poissi.

Mister Hobbs tegi väga palju nalja. Vana krahv oli nähtavasti haige, aga oli ka väga kuri.

Üks petis naine tuli oma paksu poisiga lossi ja ütles, et tema Peedu olevat õige lord, aga pettus tuli välja.

Ka see koht oli ilus, kus oli väikest lordi sünnipäev. Ta oli üldse armas poiss.

L. Ignats.

T. I. XV algk. III kl.

Teater ja kino.

„ESTONIA“ TEAATER. Pühapäeval, 16. dets. kell 11 e. l. 5. korda „Robinson ei tohi surra.“ Fr. Forsteri lastenäidend 8 pildis.

See noorsoonäidend on leidnud õpilaskonnalt üllatavalt häa vastuvõtu, mispärast soovitada võib veel enne jõulu etendusest osa võtta.

TÖÖLISTEAATRIS on laup., 15. dets. A. Särevi 5-pildine dramatiseering „Tagahoovis“, O. Lutsu jutustuse järgi.

Pühap., 16. dets. läheb L. Holbergi menukas naljamäng „Mäeküla Jeppe“, juubilar Ruts Baumanniga nimi-osas.

Kino „MODERN“. Pühapäeval, 16. dets. kell 12 päeval suur kultuur- ja lasteetendus. Eeskava „naelaks“ on teaduslik film „Tüüfus“ 6-es osas. Pääle selle veel palju huviväärset.

Soovitus koolidele ja koolikooperatiividele.

„Õpilasleht“ lõi sidemed A.-S. A. BRANDMANNI kakao-, šokolaadi- ja kompektivabri-

kuga. A.-S. Brandmann soovitab alanud hindadega koolidele pühade maiustusi. Koolide poolt korraldatavail jõulupuil tarvitati möödunud aastal suurel hulgal nim. tehase saadusi ja kooperatiivid ning koolid jäid ostudega rahule.

Jälgige meie lehes A.-S. Brandmanni kuulutusi.

A.-S. Brandmanni vabriku hinnakirjad on saadetud suuremaile maakondlistele kooperatiividele.

Tallinnas, Tartus ja Rakveres pööruda otse vabriku osakondade poole, mujal suurematesse kauplustesse.

Õpilased!

ostke ainult neist äridest, kes kuulutavad «Õpilaslehes», need on meie sõbrad.

ODAVAI

JÕULU-

KÜÜNLAID
KAARTE
MÄNGUASJU
EHTEID

ostate

Õ-k. „Koolivarast“

TARTU, PROMENADI 2, TELEFON 8-29.

Koolidele ja kooperatiividele erilised soodustused.

JÄLGIGE HINDU!

Meilt ostes

hoiate kokku!

KÕIK ÕPILASED leiavad meie suurlaost kõiki koolis tarvisminevaid

raamatuid,

kirjutustarbeid

ja paberikaupu

K/ü. „Rahvaülikool“

kauplused Tallinnas

HARJU TN. 48, omas majas,

telef. 444-39 ja 444-37.

JAANI TN. 6, pangamajas,

telef. 446-67 ja 446-66.

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne.

Nõuandmine ilma ostukohustusega kõigis meie alasse puutuvates küsimustes.

„ESTONIA“ TEAATER

Pühapäeval, 16. detsembril 1934. a. algusega kell 11 e. l.

5. korda

Robinson ei tohi surra

Friedrich Forsteri lastenäidend 8 pildis.

Pääsetähed Kr. 1.— kuni 10 senti

Õpilased!

Lastevanemad!

Ärge unustage, et täielik valik

noorsookirjandust

on alati laos

„Postimehe“ raamatukaupl.

Tartu, Suurturg 16.

Sellige, lugege ja soovitage

„Õpilaslehte“

K.k.ü. „Töökool“

TALLINN, ROOSIKRANTSI 3.

TÄIELIKUM KOOLITARVETE LADU

Õpilased!

Soodsa hinnaga ostate päevapildi aparadi

AUG. TANSERI

päevapilditarvete laost
TALLINNAS, VENE 7.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Nõudke

Nõudke

A-S
A. BRANDMANNⁱ

Kakao — shokolaadi — kompeki tehase saadusi

Koolid! Lähenevate jõulupühade puhul, koolides korraldatavail jõulupuu õhtuil, tarvitage A-S. BRANDMANN'i tehase saadusi. Tehase saadused üle maa müügil igas suuremas koloniaal-maitseainete äris.

Tehas ja peakontor: Tallinn, V. Tartu mnt. 4/6

Osakonnad: Tartus, Ülikooli tän. 36; Rakveres, Turuplats 2

Ühelgi õpilasel ei tohi puududa

nägusad köites, pisiformaadis, kuldpealetrukiga

Kalender- märkmik.

SISU:

Tabelkalender 1935.
Tähtpäevad.
Nädala töökava (tunniplaan)
Võlad ja võlgnikud.
Tähtsamad mõõdud, raha-
üksusi.
Minu varanduse seis.
Märkmik (agenda) terveks
aastaks.

Hind ainult — 25 senti.

Kirjastus ja pealadu

„Postimehe“ raamatukpl.

Tartu, Suurturg 16.

ILMUS TRÜKIST

Üllatus noorsoole!

Skautlikul teel

Käsiraamat poistele, noorte juhtijatele ja noorte sõpradele. Koostanud skautmaster **H. MICHELSON**, Eesti skautide juht.

Esimene ülevaatlikum ning mitmekesisem väljaanne skautliku tegevuse aladelt.

216+16 lk. peent trükikirja, üle 200 sisuselgitava üksikjoonise, värvitrükis algupärane kaanepilt.

Hind ainult Kr. 150, kalingurköites originaalse kuldpealetrukiga Kr. 2.—.

Saadaval raamatukauplustes.

PEALADU:

„Postimehe“ raamatukauplus Tartus, Suurturg 16

Raamatu hinna rahas või postmarkides ettesaatjaile saadetakse raamat kätte kuludeta.

Praktilised jõulukingid

Jalgrattad ja abimootoriid „ÕVA“

Grammofonid ja plaadid

Raadio

Õmblusmasinad

Elektritarbed

Kr. Saar & Ko.

TALLINNAS, VIRU 3, TEL. 461-20.

TARTUS, RAEKOJA 2, TEL. 6-94.

TÖÖLISTEAATER

Laupäeval, 15. detsembril s. a.

7. korda

„TAGAHOOVIS“

Andres Särevi 5-pildine dramatiseering
O. Lutsu samanimelise jutustuse järel.

Pühapäeval, 16. detsembril

„MÄEKÜLAJEPPE“

Ludvig Holbergi 5- pildiline komöödia.
Nimiosas: R. Bauman. Lavastus: Fr. Pöldroosilt, dekoratsioonid Herbert Tammelt.

— Algus kell 8 õhtul. —

Pääsmete eelmüük igal tööpäeval kella 10—12 e. l. ja 5—7 p. l., etenduse-õhtuil kella 5—8 õhtul.

Kino „MODERN“

Tallinn, S. Tartu mnt. 4-a.

pühapäeval, 16. detsembril

Suur kultuur- ja lasteetendus

- 1) Kodumaa hüveks. (Tüüfus) Teaduslik film 6 osas. Seletused antakse mikrofonil teel.
 - 2) Rahvapargid. Vaatepilt.
 - 3) Jõed ja orud. Vaatepilt.
 - 4) Nädalaringvaade. Viimaseid sündm.
 - 5) Üllilõbus naljapilt 3 osas.
 - 6) Käsitöökoolid.
 - 7) Lõbus heligrotesk.
 - 8) Lillede riigis. Värvides.
 - 9) Üllilõbus naljapilt 3 osas.
- Pääsetähed 15—50 s. Kassa avatud kl. 11.30 peale. Algus täpselt kl. 12 paev. Seletused filmide kohta antakse edasi mikrofonil kaudu.

32. KAKSIKSÖNADE MÕISTATUS.

Iga arv asendada tähega nii, et sõnad antud tähendustele vastaksid. Iga isesuguse arvu kohta vastab üks kindel täht. Sõnad õieti arvatud, saame püstjoone taga asuvast tähtedereast ülalt alla lugedes kahe tuntud eesti naiskirjaniku eesnime ning nime. Sõnade seletuste numbrid käivad ridade kohta, arvates ülevalt alla. Seejuures kehtib esimene seletus kogu rea, teine ta jootaguse osa kohta.

	4	24, 30, 22, 22.
	28, 10, 15	11, 30, 25, 22.
	16, 30, 28	8, 30.
16, 2, 24, 22, 18, 8	23, 2	18, 22, 10.
23, 5, 25, 8, 2, 25	22	2, 25, 26, 2, 23.
	22	20, 2.
	22, 18	2, 22, 21, 19, 23.
	22, 2	28, 30
21, 18, 23	22, 2	28, 2, 8.
	22	23, 2.
2, 26, 26, 30	22	10, 10, 24.
20, 2, 26, 2, 18	28, 18, 18, 21.	
12, 30, 25, 26, 30	22, 2	
22, 19, 25	30, 23, 2	
29, 18	18, 18, 24, 18, 8	
	8, 19	
	19, 4, 2,	
14, 30, 21	24, 2, 28, 8	
14, 18, 4, 25	2, 24, 21, 2, 25	
	10, 8, 10, 24.	
	24, 2.	
17, 2, 14, 19	18, 8, 2.	
16, 30, 8, 10	23, 18.	
	2, 19.	
	4, 2, 25.	
2, 24, 12, 2, 4, 10	10, 21.	
	21, 2.	
22, 25, 10, 10	16, 2, 25, 18.	
22, 2, 24, 2	2, 2, 25, 18, 2.	
22, 2, 25, 29, 10, 28, 21	23, 2, 24, 19.	
	29, 10, 2.	
24, 10, 26	10, 18, 24, 10.	
21, 30, 30, 26		
	21	

1. Raskuste ülestõste kergendamisinõu — On juustel.
2. Linn Ameerikas — Poolsaar Austaalias.
3. Saar Vaikses ookeanis — Noot.
4. Balkani poolsaare poolsaar — Härja rakendusabinõu.
5. Veeloom — Mitte vihata.
6. Jõgi Lääne-Aasias — Sidesõna.
7. Lõunamaa taim — Pidulik koosolek.
8. Näitelavata teater — Hüüdsõna.
9. Kodulinnud — Asesõna mitmuses.
10. Jõgi Kesk-Euroopas — Asesõna.
11. Suu osa — Mitte pärast.
12. Lõhkeaine — Õblemiseks tarvilik.
13. Saar Kesk-Ameerikas — Sidesõna.

14. Saar Vaikses ookeanis — Tükk mingisugusest tervikust.

15. Saarestik Vaikses ookeanis — Tuulehood.

16. Lõbustus — Saksakeelne asesõna.

17. Maja osa — Kultuurtaim.

18. Saar Läänemeres — „Maa“ saksa keeli.

19. Väin Euroopas — On kirikus.

20. Ronimisabinõu — Ilmakaar.

21. Järv Lõuna-Eestis — Noot.

22. Linn Araabias — Ilmakaar.

23. Mitte tagasi — Noot.

24. Austraalia saarestik — Õilis omadus.

25. Koosneb enamasti marjadest — Kõrtside liik.

26. Tähestik — Sidesõna.

27. Saar Vahemeres — Asesõna.

28. Kõrb Aafrikas — Seda omavad mõningad linnud.

29. Laht Austraalias — Rahvatõug.

30. Linn Lätis — Väike mets.

31. Mägi Põhja-Eestis — Kehaliige.

32. Asesõna käändes — Mitte täna.

33. VÕTME MÕISTATUS.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

Ruutudes: 1—12 tuntud filmitähed, pääosas filmis „Regina“; 13—26 tema partner samast filmist; 27—40 vene päritoluga filmitähed.

Võti:

I 14, 13, 41, 31, 5, 30, 1, 3, 29, 37, 10, 35, 23, 10.

II 7, 24, 22, 35, 25, 26 — 36, 34, 3, 33, 30, 29, 38.

III 17, 15, 9, 42, 19, 27, 32, 13 — 43, 13, 16, 40, 20, 12, 10, 30.

IV 21, 5, 28, 8, 5 — 39, 5, 4, 5, 23 — 1, 6, 2, 29, 30.

I kuulus itaalia luuletaja 13. s. (II poolel).

II linn Saksamaal — linn Ameerikas.

II saar Vaikses ookeanis — maakond Rumeenias.

IV raudteejaam Tallinna-Pärnu kitsarööpälisel liinil — jõgi Saksamaal — jõgi Leningradi ligiduses.

MÄRKUS: nimetatud film, „Regina“ jookseb 9.—16. dets. s. a. Tallinnas, kinos „Modern“ [Suur-Tartu mnt.

4-a] ja selle õieti lahendajate vahel jagamiseks on kino „Modern“ annud 3 priipäaset.

34. MÕISTATUSSALM.

Kaks esimest, mis sa ei söö, on mesilaste kätetöö; ja kolmas neljandamaga peab valgustuseks põlema. Kuid rohkel kukrul rahamees ei lepi selle valgega, vaid paneb ühes põlema kõik neil silpi sõna sees.

LAHENDUSI.

20. Kastmõistatus.

Pi-ka-sil-la
E-list-ve-re
Ko-da-ve-re
Kaa-re-pe-re

21. Raskuse määramine.
4 kasti olid 51 kg rasked, 8 kasti 15 kg ja 1 kaalus 83 kg.

22. Arvukujund.
Võimalusi mitu, näiteks: A—1; B—3; C—1; D—2; E—1; F—1; G—2; H—2; J—1 ja K—4.

23. Silpülesanne.

Las' kasvame me tõusev sugu ja ootame mil tuleb tund, kus neile, kes veel näevad und, kord müristame kõrvu sõjalugu!

G. Suits.

24. Parandage vead!

1. Tartus elab natuke vähem kui 60000 elanikku. 2. Jugoslaavia on kuningriik. 3. Bengt Gottfried Forselius oli tuntud koolitegel. ja esimese eesti õpetajate seminari asutaja. 4. Argentiina pealinn on Buenos Aires. 5. Eduard Wilde tähtsaim teos on „Mahtra sõda“. 6. Bukarest, Rumeenia pealinn, asub Doonau lisajõel Dimbovita ääres, Vallahhia tasandikul.

AUHINNAD SAID: V. Allast, H. Pilberg, H. Mikk ja P. Rauk, kes ka ainsad kõikide ülesannete õieti lahendajad olid.

MÄRKUSI: Kõikide selle numbri ülesannete õieti lahendajate vahel jagatakse 5 raamatut. Kõik, kes soovivad saada auhindade jagamiseks, peavad liisama oma täieliku aadressi, nime, vanuse ja vastuse küsimusele: mis meeldis teile käesolevas „Õpilastelehes“ kõige rohkem ja mis kõige vähem, ning miks? Lahend. saata 30. dets.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Talitusjuht: A. Sagim. Väljaandja: K. k/Ü. „Töökool“. Tellimishind postiga: 1 kuud — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Õpilastelehes“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., lehe ees — 10 s. mm., tekstis — 12 s. mm., teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1934.